

verantwoordingsdocument

LEERGEMEENSCHAP

PEDAGOGISCH

KLIMAAT

SUBGROEP

OUDER

BETROKKEN

HEID

Johan van Hoof

Lieke Jager

Clemens Geenen

verantwoordingsdocument

LEERGEMEENSCHAP

PEDAGOGISCH

KLIMAAT

S U B G R O E P

OUDER

BETROKKENHEID

INHOUD

1	Voorwoord	7
2	Samenstelling van de werkgroep/leergemeenschap	8
3	Agenda/planning	9
4	Werkwijze	10
4.1	Uitwerking opdracht 'Ouderbetrokkenheid'	10
5	Het onderzoek	11
5.1	Literatuuronderzoek	11
5.1.1	Samenvatting: Ouderbetrokkenheid 3.0	11
5.1.2	Samenvatting: Een kwestie van vertrouwen	15
5.2	Onderzoek onder mentoren en ouders	17
5.2.1	Opzet van het onderzoek	17
5.2.2	De vragenlijst	17
5.2.3	De deelnemers	22
5.2.4	Analyse	23
6	Uitslag van het onderzoek	25
6.1	Resultaten + interpretaties gesloten vragen	25
6.2	Resultaten + interpretaties open opmerkingen	35
7	De weg naar een eindproduct	38
8	Geraadpleegde literatuur	39
9	Epiloog	40
10	Het eindproduct	41
	Gereedschapskist	51

“In het document is
immers beschreven welke
hobbels er op het pad
van onze leergemeenschap
zijn gekomen en wellicht
biedt het dus een mooie
inkijk waar toekomstige
leergemeenschappen hun
voordeel mee kunnen
doen.”

1 VOORWOORD

Binnen de Academische Opleidingsschool Brabant Noord-Oost zijn in 2014 leergemeenschappen opgestart in het kader van Versterking Samenwerking Lerarenopleidingen en Scholen (VSLS). Doelstelling van deze leergemeenschappen is om middels kennisdeling, uitwisseling en samen leren en onderzoeken te komen tot een eindproduct. Uiteraard heeft het ‘samen leren’ meerwaarde en opbrengst voor de deelnemers aan de leergemeenschappen. Daarnaast dient het eindproduct een meerwaarde te hebben voor zowel de beginnende en de ervaren leraar als ook voor de leraar in opleiding.

De leergemeenschap Pedagogisch Klimaat had een tweetal te onderzoeken thema's, nl. ‘Ouderbetrokkenheid’ en ‘Pesten’. Verderop in dit verslag is te lezen dat de leergemeenschap er voor gekozen heeft om beide thema's in separate groepen te onderzoeken. Dit verslag is een beschrijving van de subgroep ‘Ouderbetrokkenheid’

In dit verantwoordingsdocument is de weg naar het eindproduct beschreven. Naast dat eindproduct (een intervisiemodel om te komen tot verbetering van het mentor-ouder-leerling-gesprek) is ook dit verantwoordingsdocument een relevant eindproduct. In het document is immers beschreven welke hobbels er op het pad van onze leergemeenschap zijn gekomen en wellicht biedt het dus een mooie inkijk waar toekomstige leergemeenschappen hun voordeel mee kunnen doen. Bovendien bevat het enkele samenvattingen en verwijzingen naar bestudeerde literatuur. Ook heeft de leergemeenschap ons de mogelijkheid geboden om een grootschalig onderzoek onder mentoren en ouders te doen naar de kwaliteit en het belang van de mentor-ouder-contacten. Uiteindelijk hebben 128 mentoren en 1211 ouders van 4 scholen in het brede scala van basisberoepsgerichte leerweg tot en met vwo de vragenlijsten ingevuld. Dat leverde rijke en representatieve informatie op die als onderlegger is gebruikt voor de totstandkoming van het intervisiemodel. De keuze voor het intervisiemodel is uiteindelijk een zeer bewuste keuze geweest. Uit het onderzoek en uit de inbreng van de deelnemers aan de leergemeenschap blijkt immers dat de wijze waarop oudercontacten op verschillende scholen inhoudelijk worden vormgegeven groot zijn. Tegelijkertijd blijkt dat het zogenaamde 10-minuten-gesprek nog steeds op veel scholen gemeengoed is. Uiteraard is de discussie over nut en noodzaak van het 10-minuten-gesprek zeer relevant. Een discussie die binnen onze leergemeenschap ook nadrukkelijk gevoerd is. Toch hebben we er voor gekozen om de kwaliteit van dit nog steeds grootschalig toegepaste fenomeen te onderzoeken en mogelijk, middels ons eindproduct, die kwaliteit ook een impuls te geven.

Johan van Hoof

Lieke Jager

Clemens Geenen

2 SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP/ LEERGEMEENSCHAP

Clemens Geenen – Fioretti College (cge@fioretticollege.nl)

Johan van Hoof – Merlet College (J.Hoof@merletcollege.nl)

Joris Arts – Fioretti College (jar@fioretticollege.nl)

Eric Botermans – Zwijsen College (ebotermans@zwijsencollege.nl)

Jacqueline Gerrits – HAN (Jacqueline.Gerrits@han.nl)

Lieke de Jager – Radboud Universiteit (l.jager@docentenacademie.ru.nl)

Paul Metzmakers (voorzitter) Merlet College – (gestopt per 14-01-2015)

John Kessels – Fontys Hogescholen – (gestopt per 14-01-2015)

Arjan Schoonhoven – Radboud Universiteit (tot en met 13-05-2015)

Ruud Cuijpers – Vakcollege Helmond – (gestopt per 01-08-2016)

3 AGENDA/PLANNING

Bijeenkomsten 2014-2015

03-09-2014: Startbijeenkomst IBN - Uden
08-10-2014: Fioretti College Veghel
12-11-2014: Merlet College Cuijk
17-12-2014: HAN Nijmegen
14-01-2015: Studiemiddag leergemeenschappen Zwijsen College Veghel
11-02-2015: Fioretti College Veghel
17-03-2015: Uitwisselingsbijeenkomst Odulphus Tilburg
25-03-2015: Radboud Universiteit Nijmegen
15-04-2015: Vakcollege Knippenberg Helmond
13-05-2015: Merlet College Cuijk

Bijeenkomsten 2015-2016

23-09-2015: Startbijeenkomst IBN – Uden
21-10-2015: Fioretti College Veghel
18-11-2015: Zwijsen College Veghel
09-12-2015: HAN Nijmegen
20-01-2016: Merlet College Cuijk
17-02-2016: Vakcollege Helmond
16-03-2016: Fioretti College Veghel
13-04-2016: Zwijsen College Veghel
18-05-2016: Vakcollege Helmond

Bijeenkomsten 2016-2017

21-09-2016: Klokgebouw Eindhoven (co-creatie naar eindopdracht)
18-10-2016: RU Nijmegen
09-11-2016: RU Nijmegen
07-12-2016: Fioretti College (interview Corry Kocken met Joris en Clemens)
14-12-2016: Merlet College Cuijk
11-01-2017: Fioretti College Veghel
01-02-2017: Uitwisselingsbijeenkomst AOS Noordoost Brabant - Eckart College Eindhoven
24-03-2017: Uitwisselingsbijeenkomst VSLB Brabant breed - Tilburg

4 WERKWIJZE

De leergemeenschap heeft zich, na de centrale start in Uden, vooral enige tijd gebogen over de vraag: ‘Wat verstaan we onder pedagogisch klimaat?’ Daartoe heeft onder andere iedere deelnemer voor zijn/haar school beschreven wat er in de schoolgids, schoolplan en andere documenten te vinden is over dit onderwerp. Na vele sessies, discussies en dialoog hebben we ons verdiept in het gedachtegoed van Stevens en Van Maanen, nl. Pedagogische Tact. Alle deelnemers hebben het boek ‘Pedagogische Tact’ gelezen (Pedagogische Tact, onder redactie van Luc Stevens en Geert Bors, Garant 2013)

Hoewel het bovenstaande zeer zinvolle inzichten heeft opgeleverd, kwamen we niet tot een focus richting een eindproduct. Uiteindelijk is er tijdens de bijeenkomst van 14 februari 2015 voor gekozen om terug te keren naar de oorspronkelijke opdracht, die luidt: ‘Op het eind van de projectperiode heeft de leergemeenschap op grond van studie en praktijkervaring een handleiding samengesteld die kan worden benut om ouders te betrekken bij de ondersteuning van het leerproces van hun kinderen. Er is tevens beproefd materiaal beschikbaar ter bevordering van een goed groepsklimaat. (Daarin is expliciet aandacht voor pestgedrag inclusief pesten via social media).’

10 Omdat de opdracht feitelijk uit twee delen bestaat: Ouderbetrokkenheid en aandacht voor pestgedrag, is de groep in tweeën gesplitst. De eerste groep (Johan, Clemens, Arjan (Lieke)) richt zich op het thema ‘ouderbetrokkenheid’. De tweede groep (Joris, (Ruud), Eric, Jacqueline) richt zich op ‘aandacht voor pestgedrag’.

4.1 UITWERKING OPDRACHT ‘OUDERBETROKKENHEID’

De groep gaat zich richten op verbetering van de kwaliteit van de spaarzame contacten ouder-mentor (het zogenaamde 10-minuten-gesprek). Hoe kunnen ouders en mentoren op basis van zo’n oudercontact samen optrekken in de begeleiding van de leerling. Na literatuuronderzoek, gaat de groep onderzoek doen onder ouders, mentoren (en leerlingen) om de plussen en minnen van het oudercontact naar boven te halen. Op basis van de uitslagen van die onderzoeken, tracht men te komen tot een pakket van aanbevelingen om een kwaliteitsimpuls te geven aan de oudercontacten.

5 HET ONDERZOEK

5.1 LITERATUURONDERZOEK

We hebben ons in het literatuuronderzoek gericht op een drietal bronnen:

1. Ouderbetrokkenheid 3.0 – *Van informeren naar samenwerken* – Peter de Vries (uitgeverij CPS, juni 2013)
2. *Een kwestie van vertrouwen* – Mariëtte Lusse (uitgeverij ...)
3. *Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo* (OC&W, Rotterdam 2012)

Uiteindelijk hebben we in de voortzetting van ons onderzoek doorgeborduurd op de bevindingen van Mariëtte Lusse, die vooral het belang van onderwijsondersteunend gedrag van ouders in de thuissituatie als meest positieve invloed op schoolsucces typeert.

5.1.1 SAMENVATTING: OUDERBETROKKENHEID 3.0 (VAN INFORMEREN NAAR SAMENWERKEN) – PETER DE VRIES

11

Omschrijving ouderbetrokkenheid 3.0

Ouderbetrokkenheid 3.0 gaat over de samenwerking tussen ouders en scholen bij de schoolontwikkeling van de leerling, hierbij zoeken de twee partijen met elkaar naar nieuwe inzichten die het beste zijn voor de ontplooiing van het kind.

Ouderbetrokkenheid 3.0 is de logische doorontwikkeling van ouderbetrokkenheid 1.0 en ouderbetrokkenheid 2.0.

Ouderbetrokkenheid 1.0, 2.0 en 3.0 op een rij:

Ouderbetrokkenheid 1.0

De school zendt informatie naar de ouders. Hierbij gaat het om eenzijdige communicatie waarbij de school het moment, de vorm en de inhoud van de informatie bepaalt.

Ouderbetrokkenheid 2.0

De school zendt informatie naar de ouders en de ouders kunnen informatie terug zenden. Hierbij hoeft geen sprake te zijn van werkelijk contact; de informatie is een verzameling van tweezijdig zenden, zonder dat er sprake is van een samenwerking.

Ouderbetrokkenheid 3.0

De school en de ouders delen en zoeken samen naar nieuwe informatie met een voor beide partij- en helder doel: de ontwikkeling van het kind, de leerling.

Conclusies

Conclusie (ouderbetrokkenheid 1.0)

Bij ouderbetrokkenheid 1.0 communiceert de school nog heel vaak over wat zij belangrijk vindt of hoe zij de oplossing van de problemen van de leerling (of de school?) ziet. Ouders moeten zich veelal schikken in het spoor van de school en dat leidt dikwijls tot frustratie en ergernis.

Conclusie (ouderbetrokkenheid 2.0)

Bij Ouderbetrokkenheid 2.0 is sprake van wederzijds zenden, maar ouders en leraren opereren nog steeds vanuit aparte werelden die soms maar moeilijk bij elkaar komen. Scholen ervaren ouders al gauw als lastig. Ouders voelen zich vaak niet gehoord door de leraren en niet betrokken bij de school omdat ze niet medeverantwoordelijk worden gemaakt voor het ontwikkelproces van hun kind en dus het functioneren van de school.

12

Wat is dan ouderbetrokkenheid 3.0

Ouderbetrokkenheid 3.0 gaat ervan uit dat de samenwerking tussen school en ouders consequent wordt vormgegeven met als gevolg dat school en ouders in alles gelijkwaardig zijn. De school en ouders zijn gezamenlijk verantwoorde lijk voor de schoolontwikkeling van het kind, hierbij erkennen ze elkaars professionele en emotionele deskundigheid. Ouderbetrokkenheid 3.0 is een ideale samenwerking tussen school en ouders. De vraag is echter: hōe geef je ouderbetrokkenheid 3.0 in de praktijk vorm? Het recept ervoor bestaat uit vier essentiële ingrediënten:

- 1 Een startgesprek aan het begin van ieder schooljaar: met ouders, leerling en leraar.
- 2 Een individueel gespreksarrangement: op basis van de ontwikkelingsbehoefte van de leerling spreken school, ouders en leerling de frequentie en vorm van contact af.
- 3 Een nieuwjaarsreceptie in augustus: in iedere groep leren ouders en kinderen elkaar direct in augustus (opnieuw) kennen waardoor de betrokkenheid op elkaar al vanaf het begin van het jaar ontstaat.
- 4 Ouders zijn als 'buddy'.

Wanneer bovenstaande vier ingrediënten consequent worden toegepast, wordt ouderbetrokkenheid 3.0 gerealiseerd. Niet alleen in aanpak. Het bewerkstelligt ook een omslag in denken over de samenwerking tussen school en ouders. Alle partijen gaan zien waar ze elkaar nodig hebben én versterken als het gaat om de ontwikkeling van het kind. De waardevolle nieuwe ideeën die ontstaan om kinderen te laten leren, zijn de blijvende motivatie.

Effecten van ouderbetrokkenheid 3.0

Het toepassen van deze vier basis-ingrediënten heeft de volgende effecten:

- 1 commitment van alle ouders en dus optimale betrokkenheid bij de schoolontwikkeling van hun kind;
- 2 een tijdsinvestering aan het begin van het jaar zorgt voor een goede afstemming op de behoeften van een leerling, wat energie en tijd voor de rest van het jaar oplevert. Er wordt zeer efficiënt samengewerkt;
- 3 anders kijken naar en denken over het samenwerken tussen school en ouders in het belang van de leerling;
- 4 veel creativiteit, variatie en persoonlijke inkleuring van de samenwerking tussen school en ouders. Het creëert allerlei nieuwe, efficiënte en tijd besparende vormen van samenwerking en ideeën over hoe kinderen kunnen leren;
- 5 er ontstaat een schoolgemeenschap waarin álle ouders zich betrokken voelen en ook weten hoe ze betrokkenheid vorm moeten geven;
- 6 de ogenschijnlijke extra investering in tijd levert uiteindelijk tijdswinst op, omdat veel minder 'reparatiegesprekken' nodig zijn.

Het ultieme resultaat is:
de leraar komt meer in zijn
kracht, de ouder voelt zich
betrokken en de leerling
ontwikkelt zich beter.

Theoretische onderbouwing

Ouderbetrokkenheid 3.0 werkt. De werking ervan is gebaseerd op een wetenschappelijk framework van de Amerikaanse Parent Teacher Association (PTA) en de jaren aan praktijkervaring van CPS Onderwijs ontwikkeling en advies op Nederlandse scholen.

De PTA heeft zes standaarden ontwikkeld die gebaseerd zijn op het wetenschappelijke framework van Dr. Joyce Epstein.

CPS Onderwijsontwikkeling en advies heeft de PTA-standaarden in nauw overleg met de PTA vertaald naar het Nederlandse onderwijssysteem.

Standaard 1: Alle gezinnen/ouders zijn welkom op school

Gezinnen/ouders zijn actief betrokken bij de school. Zij voelen zich welkom, gewaardeerd en verbonden met elkaar, met het schoolteam en met wat leerlingen doen en leren in de klas.

Standaard 2: Effectief communiceren

Ouders en het schoolteam hebben de plicht regelmatig, op basis van gelijkwaardigheid, met elkaar te communiceren over de leerresultaten van leerlingen.

Standaard 3: Ondersteun leerlingresultaten

Ouders en het schoolteam werken voortdurend samen om het leren en een gezonde ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen, zowel thuis als op school. Hiertoe stellen ouders en school elkaar in de gelegenheid hun kennis en vaardigheden uit te breiden.

Standaard 4: Opkomen voor ieder kind

Ouders worden gestimuleerd op te komen voor hun eigen kinderen en voor de kinderen van anderen, zodat alle leerlingen eerlijk worden behandeld en gelijke kansen krijgen voor optimaal succes.

Standaard 5: Gelijkwaardigheid in besluitvorming

Ouders en teamleden nemen alle beslissingen die betrekking hebben op leerlingen als gelijkwaardige partners. Zij stemmen de aanpak op school en in de gezinssituatie met elkaar af. Ze ontwikkelen samen het beleid en het curriculum en zijn samen verantwoordelijk voor de communicatie.

Standaard 6: School en ouders werken samen met de omgeving

Ouders en school werken samen met vertegenwoordigers uit de omgeving. Doel van deze samenwerking is de ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen te vergroten, hen te laten participeren in de maatschappij en hun te leren hun verantwoordelijkheid als burger te nemen.

De zes standaarden die de PTA heeft geformuleerd op basis van een wetenschappelijk framework zijn dus als het ware de voorwaarden voor een school om ouderbetrokkenheid 3.0 succesvol te kunnen implementeren.

5.1.2 SAMENVATTING: EEN KWESTIE VAN VERTROUWEN – MARIËTTE LUSSE

Een ontwerpgericht onderzoek naar het verbeteren van het contact met ouders in het ‘grootstedelijk’ vmbo als bijdrage aan preventie van schooluitval.

Lusse hanteert het volgende begrippenkader

Dimensie in dit proefschrift	Partnerschap tussen ouders en school		Typologie Epstein	Waar
	Doel	betrokkenheid		
Onderwijs-ondersteunend gedrag	Pedagogisch en didactisch	van ouders bij het kind Thuis leren (4)	Opvoeden (1)	Thuis
Oudercontact	Pedagogisch en didactisch	Van ouders bij school en van school bij ouders	Communiceren (2)	Verbinding thuis/school
Ouderparticipatie	organisatorisch	Van ouders bij klas	Vrijwilligerswerk (3)	School
	democratisch	of school	Meebeslissen (5)	
	maatschappelijk	Van ouders en school bij omgeving	Samenwerken met de omgeving (6)	School en buurt

15

Uit literatuurstudie blijkt:

Onderwijsondersteunend gedrag

Van alle dimensies van ouderbetrokkenheid is ‘at home good parenting’ het meest essentieel voor schoolsucces. Het vertrouwen dat ouders hebben in de mogelijkheden van hun kinderen en de manier waarop ouders dit vertrouwen communiceren is de meest belangrijke component van dit onderwijsondersteunend gedrag van ouders.

Andere succesfactoren:

- Autoritatieve opvoedstijl (zowel warmte als grenzen stellen (niet autoritair, maar gezagheb-

bend) en het bieden van bekrachtiging van goed gedrag, bemoediging, voorbeeldgedrag en instructie). Uit IJslands onderzoek blijkt zelfs dat een autoritatieve opvoedstijl bij 14-jarigen een duidelijker voorspeller is voor het afronden van school dan het helpen met huiswerk.

- Thuis praten over aan school gerelateerde zaken, omdat ouders hiermee laten blijken dat de schoolloopbaan van het kind belangrijk is.
- Op een positieve manier de autonomie van kinderen stimuleren.

Aanvulling: Veel onderzoekers spreken bij voorkeur over ‘het gezin’ in plaats van ‘de ouders’. Met name in allochtone gezinnen is het veel vaker de oudere broer of zus die bovenstaande ondersteuning biedt.

Oudercontact

Ook oudercontact vertoont een significante relatie met schoolsucces. Hieronder wordt verstaan:

- Het investeren vanuit school in communicatie en samenwerking met ouders en aanwezigheid van ouders bij ouderavonden en gesprekken.
- Het vanuit school georganiseerd bespreken van huiswerkopdrachten thuis.
- Aannemelijk is dat oudercontact kan bijdragen aan versterking van het onderwijsondersteunend gedrag thuis.

16

Ouderparticipatie:

Het organisatorische en democratische partnerschap lijken minder direct effect te hebben op de schoolprestaties van de individuele leerling. Dit geldt vooral voor formele ouderparticipatie waarmee maar een klein deel van de ouders wordt bereikt.

Conclusie over de bijdrage die ouderbetrokkenheid kan leveren aan schoolsucces

Ouderbetrokkenheid heeft over het algemeen een positieve relatie met schoolsucces en (voor zover bekend) op preventie van schooluitval.

De invloed van ‘onderwijsondersteunend gedrag’ is het duidelijkst aangetoond. Vooral: vertrouwen dat ouders hebben in de mogelijkheden van hun kind, thuis praten over school en een autoritatieve opvoedstijl.

Toezicht en ondersteuning bij het huiswerk leveren wisselende resultaten op.

Onderzoek laat zien dat er een kleinere, maar niettemin duidelijke, samenhang is tussen schoolsucces en ‘oudercontact’ (aanwezigheid van ouders bij ouderavonden en oudergesprekken). Oudercontact kan overigens wel benut worden om het onderwijsondersteunend gedrag van ouders te begeleiden.

5.2 ONDERZOEK ONDER MENTOREN EN OUDERS

5.2.1 OPZET VAN HET ONDERZOEK

Op basis van het onderzoek van Mariëtte Lusse en de conclusie dat ‘onderwijsondersteunend gedrag’ een positieve invloed kan hebben op schoolsucces en op preventie van schooluitval, doen wij op onze scholen een ‘dubbel’ onderzoek naar ouderbetrokkenheid met als belangrijkste pijlers: wederkerigheid, agenda en ondersteunende rol van ouders. We doen een zogenaamd ‘dubbel’ onderzoek, omdat we zowel mentoren als ouders op deze thema’s willen bevragen.

Toelichting:

Vragen binnen het thema ‘**wederkerigheid**’ gaan over het (intentie tot) bekend zijn met de thuis-situatie van leerlingen.

Vragen binnen het thema ‘**ondersteunende rol van ouders**’ gaan over de rol die mentoren vervullen bij het stimuleren van ondersteuning door de ouders.

Vragen binnen het thema ‘**agenda**’ gaan over de vooraf vastgestelde gespreksonderwerpen van het ouder-mentor-contact.

Met de uitkomsten van het onderzoek trachten we te komen tot aanbevelingen naar scholen en naar ouders om de samenwerking tussen school en ouders in de ondersteuning van leerlingen te vergroten.

17

5.2.2 DE VRAGENLIJST

Op alle (door ons vertegenwoordigde) scholen is onder alle mentoren en de daaraan gekoppelde ouders de volgende vragenlijst afgenomen.

Vragenlijst aan mentoren - ervaringen¹

De eerste twee stellingen gaan over uw kennis van de thuissituatie van uw leerlingen

Kies het cijfer wat het beste overeenkomt met uw ervaringen.

Algemeen

	NIET	NAUWE- LIJKS	REDE- LIJK	GOED
1 Kent u de thuissituatie van uw leerlingen?	1	2	3	4
2 Kent u de rol die de ouders van jouw mentorleerlingen vervullen in de schoolloopbaan van hun kind?	1	2	3	4

De volgende negen stellingen gaan over uw ervaringen met de contactmomenten met de ouders (de 10- minuten gesprekken). Omcirkel het cijfer wat het beste overeenkomt met uw ervaringen.

Wederkerigheid

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
3 Is er tijdens de individuele gesprekken aandacht voor de thuissituatie?	1	2	3	4
4 Moedigt u de ouders aan om contact op te nemen als zij zich zorgen maken over hun kind?	1	2	3	4
5 Is er tijdens de contactmomenten aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van de leerling thuis?	1	2	3	4

18

Ondersteunende rol van ouders

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
6 Maakt u praktische afspraken met ouders over hoe hun kind, de ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties?	1	2	3	4
7 Is er tijdens het oudercontact aandacht voor de ondersteuning die ouders kunnen bieden t.a.v. de schoolloopbaan van hun kind?	1	2	3	4
8 Doet u een specifiek aanbod om ouders te informeren over, en te ondersteunen, bij hun rol thuis?	1	2	3	4

Het gesprek

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
9 Kunnen ouders en/of leerlingen zelf gespreksonderwerpen aandragen tijdens contactmomenten?	1	2	3	4
10 Is de toekomst van de leerling leidraad in de contactmomenten?	1	2	3	4
11 Is er bij contactmomenten met de mentor een duidelijke gespreksagenda?	1	2	3	4

¹ Deze vragenlijst is een afgeleide van de Quickscan bij 'Samen werken aan schoolsucces' (uitgeverij Coutinho).

Vragenlijst aan mentoren - belang

De eerste twee stellingen gaan over uw kennis van de thuissituatie van uw leerlingen.

Kies het cijfer wat het beste overeenkomt met uw ervaringen. Vindt u het belangrijk dat:

Algemeen

	NIET	NAUWE- LIJKS	REDE- LIJK	GOED
1 Dat u de thuissituatie van uw leerlingen kent?	1	2	3	4
2 U de rol kent die de ouders van uw mentorleerlingen vervullen in de schoolloopbaan van hun kind?	1	2	3	4

De volgende negen stellingen gaan over uw ervaringen met de contactmomenten met de mentor (de 10- minuten gesprekken). Omcirkel het cijfer wat het beste overeenkomt met uw ervaringen. Vindt u het belangrijk dat:

Wederkerigheid

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
3 Er tijdens de individuele gesprekken aandacht is voor de thuissituatie?	1	2	3	4
4 U de ouders aanmoedigt om contact op te nemen als zij zich zorgen maken over hun kind?	1	2	3	4
5 Er tijdens de contactmomenten aandacht is voor de ontwikkeling en begeleiding van de leerling thuis?	1	2	3	4

19

Ondersteunende rol van ouders

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
6 U praktische afspraken maakt met ouders over hoe hun kind, de ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties?	1	2	3	4
7 Er tijdens het oudercontact aandacht is voor de ondersteuning die ouders kunnen bieden t.a.v. de schoolloopbaan van hun kind?	1	2	3	4
8 U een specifiek aanbod doet om ouders te informeren over, en te ondersteunen bij, hun rol thuis?	1	2	3	4

Het gesprek

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
9 De toekomst van de leerling leidraad is in de contactmomenten?	1	2	3	4
10 Er bij contactmomenten een duidelijke gespreksagenda is?	1	2	3	4
11 De ouders en/of leerlingen zelf gespreksonderwerpen aan kunnen dragen tijdens contactmomenten?	1	2	3	4

Vragenlijst aan mentoren - ervaringen²

Hieronder staan 11 stellingen die betrekking hebben op de samenwerking tussen ouders en school. We willen u vragen om van elke stelling aan te geven in hoeverre u dit wel of niet ervaart, gebaseerd op uw huidige ervaringen. Vul de antwoorden dus in, zoals u dit jaar de contacten met de mentor heeft ervaren.

Algemeen

	NIET	NAUWE- LIJKS	REDE- LIJK	GOED
1 Kent de mentor de thuissituatie van uw kind/kinderen?	1	2	3	4
2 Kent de mentor de rol die u als ouders vervult in de schoolloopbaan van uw kind?	1	2	3	4

De volgende negen stellingen gaan over uw ervaringen met de contactmomenten met de ouders (de 10- minuten gesprekken). Omcirkel het cijfer wat het beste overeenkomt met uw ervaringen.

Wederkerigheid

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
3 Is er tijdens de individuele gesprekken aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van uw kind thuis?	1	2	3	4
4 Moedigt de mentor u als ouders aan om contact op te nemen als u zich zorgen maakt over uw kind?	1	2	3	4
5 Is er tijdens de individuele gesprekken aandacht voor de thuissituatie?	1	2	3	4

Ondersteunende rol van ouders

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
6 Is er tijdens het oudercontact aandacht voor de ondersteuning die u als ouders kunt bieden?	1	2	3	4
7 Doet de mentor een specifiek aanbod om u te informeren over uw ondersteunende rol thuis?	1	2	3	4
8 Maakt de mentor met u praktische afspraken over hoe uw kind, u als ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties?	1	2	3	4

Het gesprek

	NOOIT	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
9 Is de toekomst van uw kind leidraad in de contactmomenten?	1	2	3	4
10 Is er bij contactmomenten met de mentor een duidelijke gespreksagenda?	1	2	3	4
11 Kunt u als ouders en/of uw kind zelf gespreksonderwerpen gaandragen tijdens contactmomenten?	1	2	3	4

² Deze vragenlijst is een afgeleide van de Quickscan bij 'Samen werken aan schoolsucces' (uitgeverij Coutinho).

Vragenlijst aan mentoren - belang

De volgende negen stellingen gaan over uw ervaringen met de contactmomenten met de mentor (de 10-minuten gesprekken). Vindt u het belangrijk dat:

Algemeen

	NIET	NAUWE- LIJKS	REDE- LIJK	GOED
1 De mentor de thuissituatie van uw kind/kinderen kent?	1	2	3	4
2 De mentor de rol die u als ouders vervult in de schoolloopbaan van uw kind kent?	1	2	3	4

De volgende negen stellingen gaan over uw ervaringen met de contactmomenten met de mentor (de 10- minuten gesprekken). Vindt u het belangrijk dat:

Wederkerigheid

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
3 Er tijdens de contactmomenten aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van uw kind thuis is?	1	2	3	4
4 De mentor u als ouders aan moedigt om contact op te nemen als u zich zorgen maakt over uw kind?	1	2	3	4
5 Er tijdens de individuele gesprekken aandacht is voor de thuissituatie?	1	2	3	4

21

Ondersteunende rol van ouders

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
6 Er tijdens het oudercontact aandacht is voor de ondersteuning die u als ouders kunt bieden?	1	2	3	4
7 De mentor een specifiek aanbod doet om u te informeren over uw ondersteunende rol thuis?	1	2	3	4
8 De mentor met u praktische afspraken maakt over hoe uw kind, u als ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties?	1	2	3	4

Het gesprek

	NIET	NAUWE- LIJKS	VAAK	ALTIJD
9 De toekomst van uw kind leidraad is in de contactmomenten?	1	2	3	4
10 Er bij contactmomenten met de mentor een duidelijke gespreksagenda is?	1	2	3	4
11 U als ouders en/of uw kind zelf gespreksonderwerpen kunt aandragen tijdens contactmomenten?	1	2	3	4

5.2.3 DE DEELNEMERS

De vragenlijst is uitgezet onder de mentoren en ouders van vier verschillende scholen binnen de AOS-oost, te weten: Het Fioretti College, het Merlet College, het Vakcollege Helmond en het Zwijsen College. In tabel 1 hieronder ziet u het aantal deelnemende mentoren en ouders per school.

In Tabel 2 ziet u voor die mentoren die dat hebben ingevuld in welk schooljaar/niveau zij mentor zijn. In Tabel 3 ziet u in welk schooljaar en op welk onderwijsniveau de kinderen zitten van de ouders die gereageerd hebben en die gegevens ingevuld hebben. Wat daaruit geconcludeerd kan worden is dat alle onderwijsniveaus en scholen vertegenwoordigd zijn in het onderzoek. Daarnaast lijkt de verdeling tussen de leerjaren en onderwijsniveaus in evenwicht, in beide groepen is het VMBO oververtegenwoordigd en neemt het aantal af naarmate het onderwijsniveau hoger wordt. Tevens is dezelfde tendens te zien in de verdeling over de leerjaren. De meeste participanten hebben leerlingen in, of zijn mentor aan, een klas in het vierde jaar, gevolgd door het derde en eerste jaar.

Tabel 1. Deelnemende scholen en aantal participerende mentoren en ouders.			
School	Mentor	Ouder(s)	Totaal
FiorettiCollege	39	306	350
MerletCollege	24	455	482
VakcollegeHelmond	19	133	152
ZwijssenCollege	32	317	355
Totaal	128	1211	1339

Tabel 2. Deelnemende mentoren naar onderwijsniveau en leerjaar. NB. Vmbo/havo is ingedeeld bij havo en havo/vwo bij vwo.				
Schooljaar	Vmbo	Havo*	Vwo*	Totaal
1	18	4	5	27
2	14	3	3	20
3	21	3	3	27
4	19	10	1	30
5/6	0	4	6	10
Totaal	72	24	18	114

Tabel 3. Deelnemende ouders naar onderwijsniveau en leerjaar waarin hun kind zit. NB. Vmbo/havo is ingedeeld bij havo en havo/vwo bij vwo.				
Schooljaar	Vmbo	Havo*	Vwo*	Totaal
1	137	46	69	252
2	139	54	48	241
3	163	87	35	285
4	153	105	33	291
5/6		59	86	135
Totaal	592	351	261	1211

5.2.4 ANALYSE

Om de resultaten uit het onderzoek te analyseren en te presenteren hebben we ervoor gekozen om te kijken naar het percentage van respectievelijk de ouders en mentoren dat een antwoord heeft gegeven. De categorieën ‘nooit’ en ‘niet’ werden zelden gekozen. We hebben ervoor gekozen om deze categorie en de categorie ‘nauwelijks’ bij elkaar te voegen. Dit vergemakkelijkt de presentatie en gaf discrepanties tussen ervaringen en intenties en tussen ouders en mentoren beter weer.

23

“De categorieën ‘nooit’
en ‘niet’ werden zelden
gekozen.”

6 UITSLAG VAN HET ONDERZOEK

6.1 RESULTATEN + INTERPRETATIES (ALLE GESLOTEN VRAGEN)

Op de volgende pagina's zijn de resultaten + interpretaties te zien van de antwoorden op de gesloten vragen.

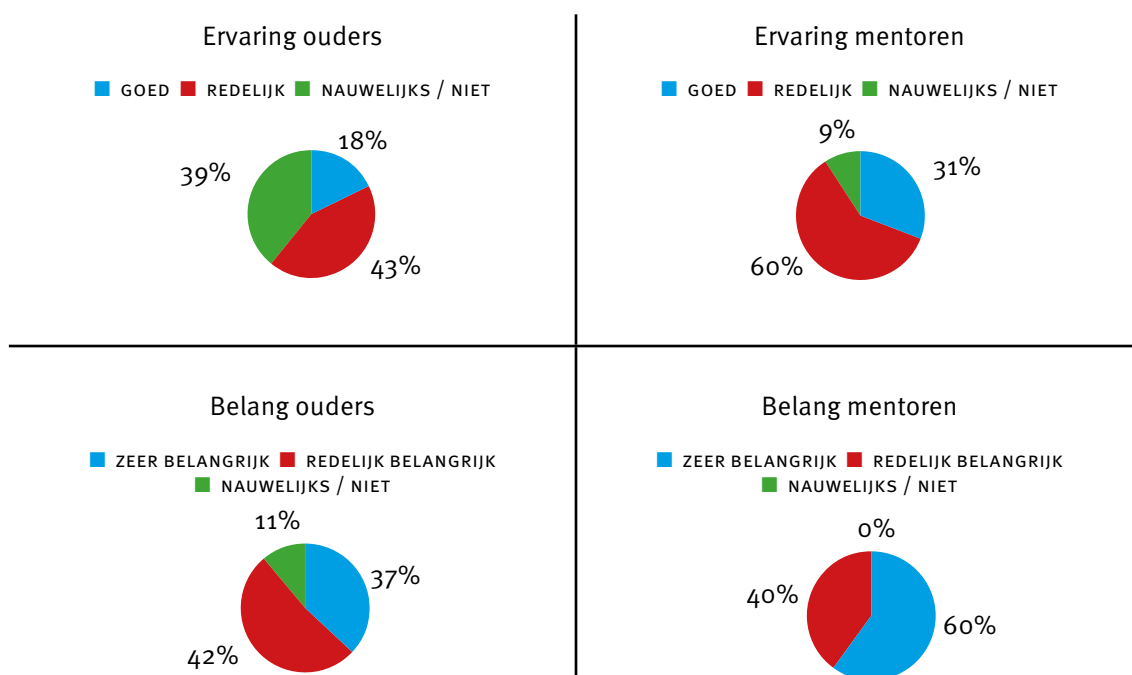
1 Algemene vragen

Het kennen van de thuissituatie

Ouders: Kent de mentor de thuissituatie van uw kind/kinderen? Vindt u het belangrijk dat de mentor de thuissituatie van uw kind/kinderen kent?

Mentoren: Kent u de thuissituatie van uw leerlingen? Vindt u het belangrijk om de thuissituatie van uw leerlingen te kennen?

Antwoorden

26

Interpretatie

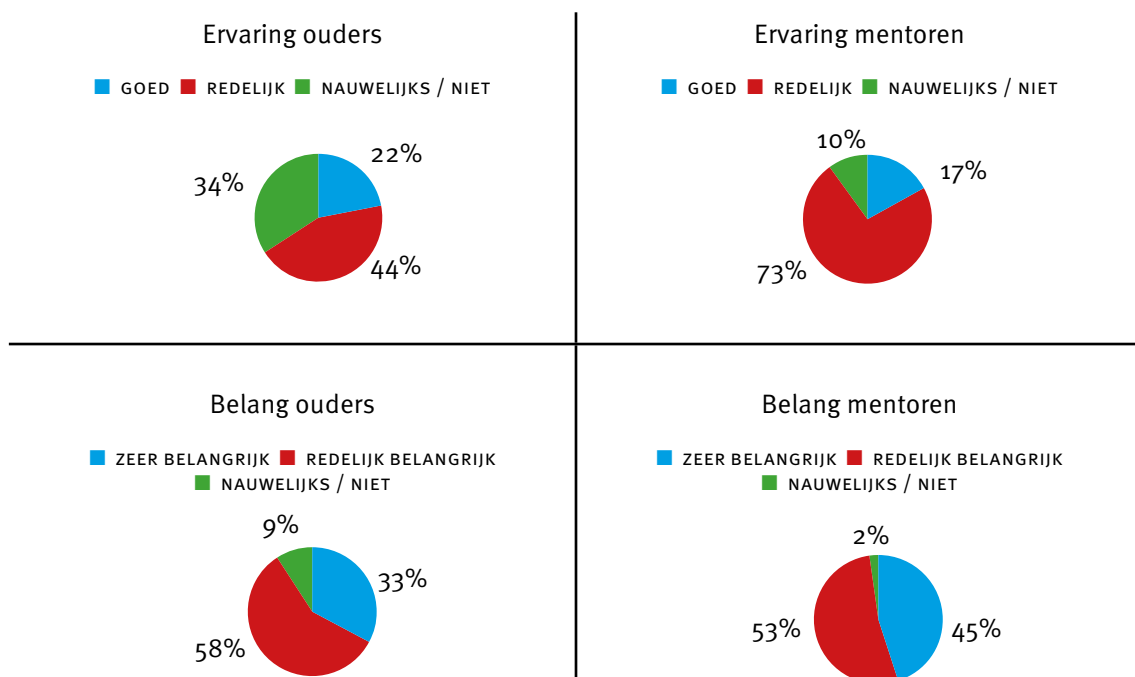
- Zowel ouders als mentoren vinden het belangrijk dat de mentor de thuissituatie kent, hoewel bij de ouders 11% aangeeft dit nauwelijks tot niet belangrijk te vinden.
- Alle mentoren geven aan het kennen van de thuissituatie redelijk tot zeer belangrijk te vinden. Toch geeft slecht 31% van de mentoren aan de thuissituatie ook goed te kennen.
- Over het algemeen schatten ouders de kennis van de mentoren over de thuissituatie lager in dan de mentoren dat van zichzelf inschatten.

Het kennen van de rol van de ouders

Ouders: Kent de mentor de rol die u als ouders vervult in de schoolloopbaan van uw kind? / Vindt u het belangrijk dat de mentor de rol kent die u als ouders vervult in de schoolloopbaan van uw kind?

Mentoren: Ken je de rol die de ouders van jouw mentorleerlingen vervullen in de schoolloopbaan van hun kind? Vind je het belangrijk om de rol te kennen die de ouders van je mentorleerlingen spelen in de schoolloopbaan van hun kind?

Antwoorden

27

Interpretatie

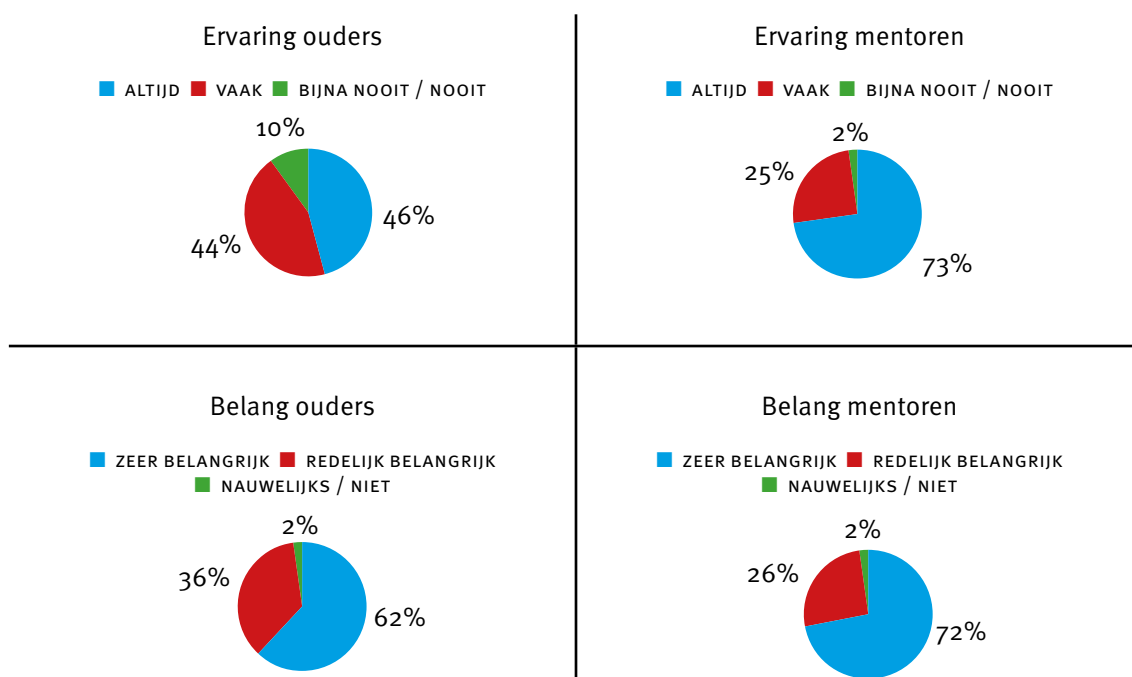
- Zowel mentoren als ouders geven aan het belangrijk te vinden dat de mentoren de rol die de ouders vervullen in de schoolloopbaan van hun kind kennen.
- Hoewel 98% van de mentoren aangeeft het redelijk tot zeer belangrijk te vinden dat ze de rol van ouders kennen, geeft slechts 17% van de mentoren aan die rol ook goed te weten.
- 1/3^e van de ouders geeft aan het idee te hebben dat de mentor de rol die zij vervullen in de schoolloopbaan van hun kind nauwelijks tot niet kent.

Aandragen gespreksonderwerpen tijdens contact

Ouders: Kunt u als ouders en/of uw kind zelf gespreksonderwerpen aandragen tijdens contactmomenten? Vindt u het belangrijk dat u als ouders en/of uw kind zelf gespreksonderwerpen kunt aandragen tijdens contactmomenten?

Mentoren: Kunnen ouders en/of leerlingen zelf gespreksonderwerpen aandragen tijdens contactmomenten? Vindt u het belangrijk dat ouders en/of leerlingen zelf gespreksonderwerpen kunnen aandragen tijdens contactmomenten?

Antwoorden

28

Interpretatie

- Zowel ouders als mentoren vinden het belangrijk dat ouders en leerlingen zelf gespreksonderwerpen kunnen aandragen, beide geven aan dat dit ook gebeurt.

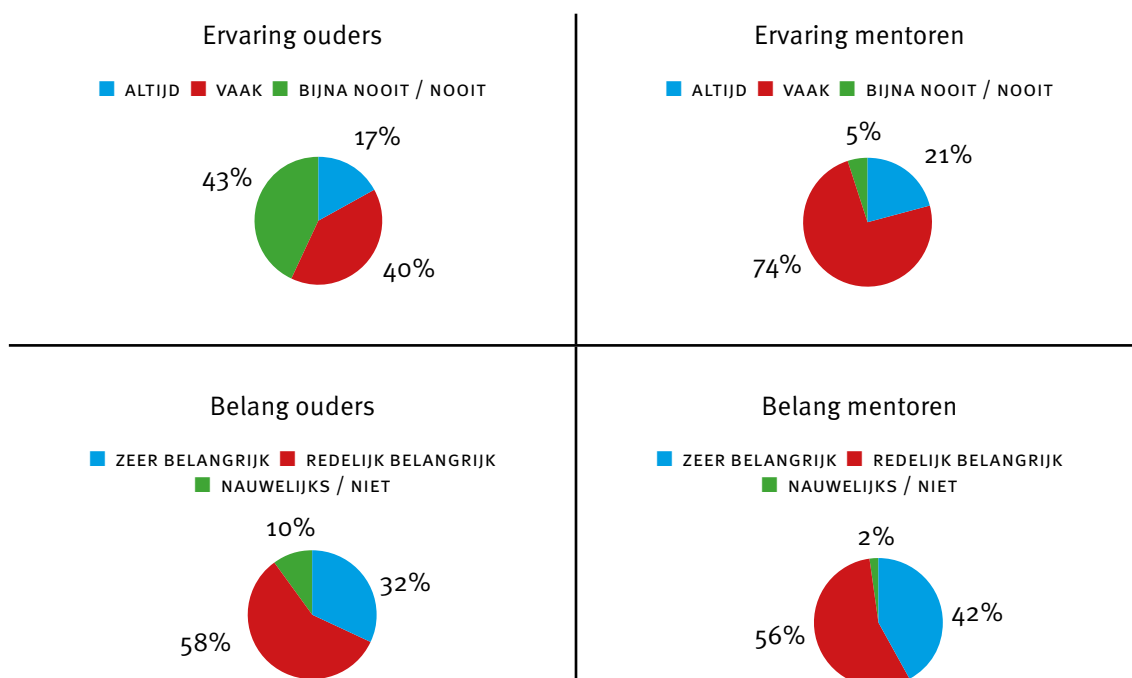
3 Ondersteunende rol

Aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van de leerling thuis?

Ouders: Is er tijdens de contactmomenten aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van uw kind thuis? Vindt u dat er tijdens de contactmomenten aandacht is voor de ontwikkeling en begeleiding van uw kind thuis?

Mentoren: Is er tijdens de contactmomenten aandacht voor de ontwikkeling en begeleiding van de leerlingen thuis? Vindt u het belangrijk dat er tijdens de contactmomenten aandacht is voor de ontwikkeling en begeleiding van uw leerlingen thuis?

Antwoorden

29

Interpretatie

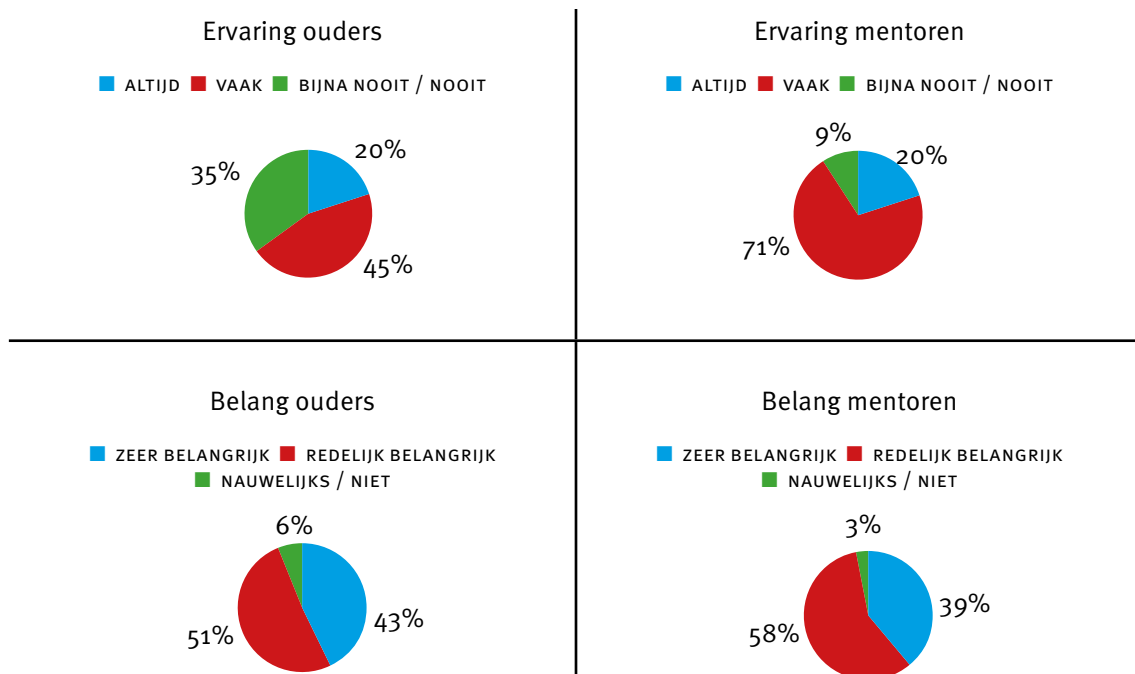
- Mentoren en ouders vinden het belangrijk dat er tijdens het contactmoment aandacht is voor de begeleiding en ontwikkeling van het kind thuis.
- Mentoren geven aan dat ze die aandacht wel hebben, slechts 57% van de ouders ervaart dit ook zo.

Aandacht voor de ondersteuning die ouders kunnen bieden

Ouders: Is er tijdens het oudercontact aandacht voor de ondersteuning die u als ouder kunt bieden? Vindt u het belangrijk dat er tijdens het oudercontact aandacht is voor de ondersteuning die u als ouder kunt bieden?

Mentoren: Is er tijdens het oudercontact aandacht voor de ondersteuning die ouders kunnen bieden t.a.v. de schoolloopbaan van hun kind? Vindt u het belangrijk dat er tijdens het oudercontact aandacht is voor de ondersteuning die ouders kunnen bieden t.a.v. de schoolloopbaan van hun kind?

Antwoorden

30

Interpretatie

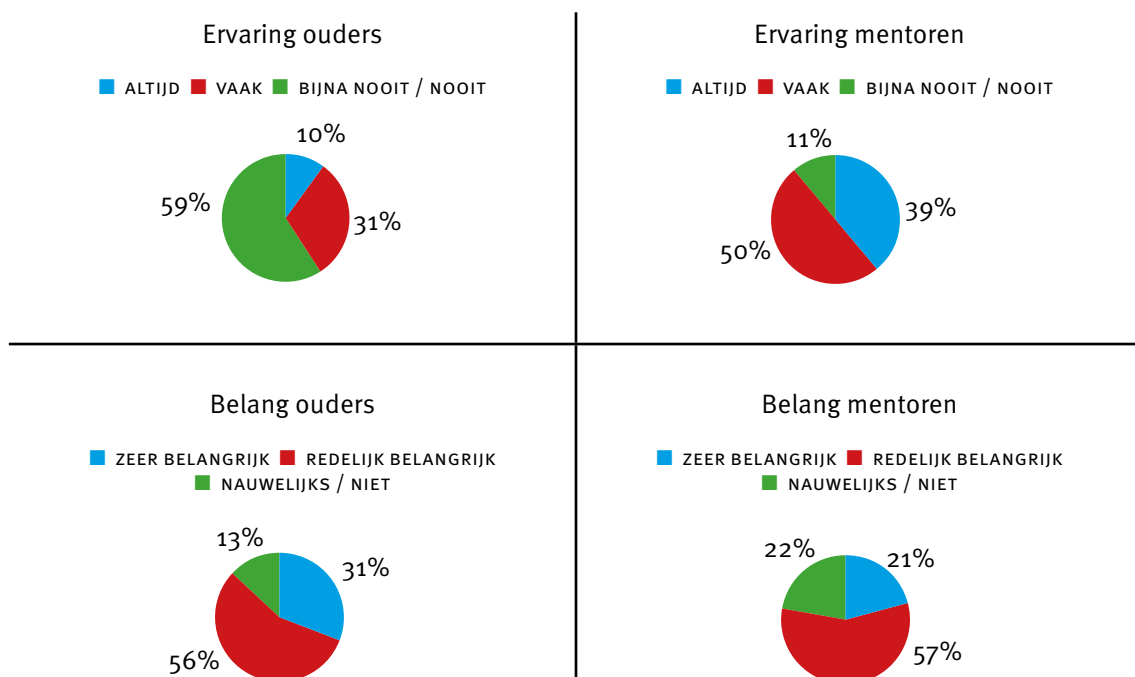
- Hoewel 94% van de ouders aangeeft het redelijk tot zeer belangrijk te vinden dat er aandacht is voor de ondersteuning die zij zelf thuis kunnen bieden, ziet 35% van de ouders dit niet terug in de oudercontacten.

Informeren van ouders over hun rol thuis?

Ouders: Doet de mentor een specifiek aanbod om u te informeren over uw ondersteunende rol thuis? Vindt u het belangrijk dat de mentor een specifiek aanbod doet om u te informeren over uw ondersteunende rol thuis?

Mentoren: Doet u een specifiek aanbod om ouders te informeren over, en te ondersteunen bij, hun rol thuis? Vindt u het belangrijk om ouders te informeren over, en te ondersteunen bij, hun rol thuis?

Antwoorden

31

Interpretatie

- 89% van de mentoren geeft aan de ouders een specifiek aanbod te doen, hoewel maar 78% aangeeft dit redelijk tot zeer belangrijk te vinden.
- Meer dan de helft van de ouders geeft aan dat hen bijna nooit een specifiek aanbod is gedaan, terwijl 87% dit redelijk tot zeer belangrijk vindt.

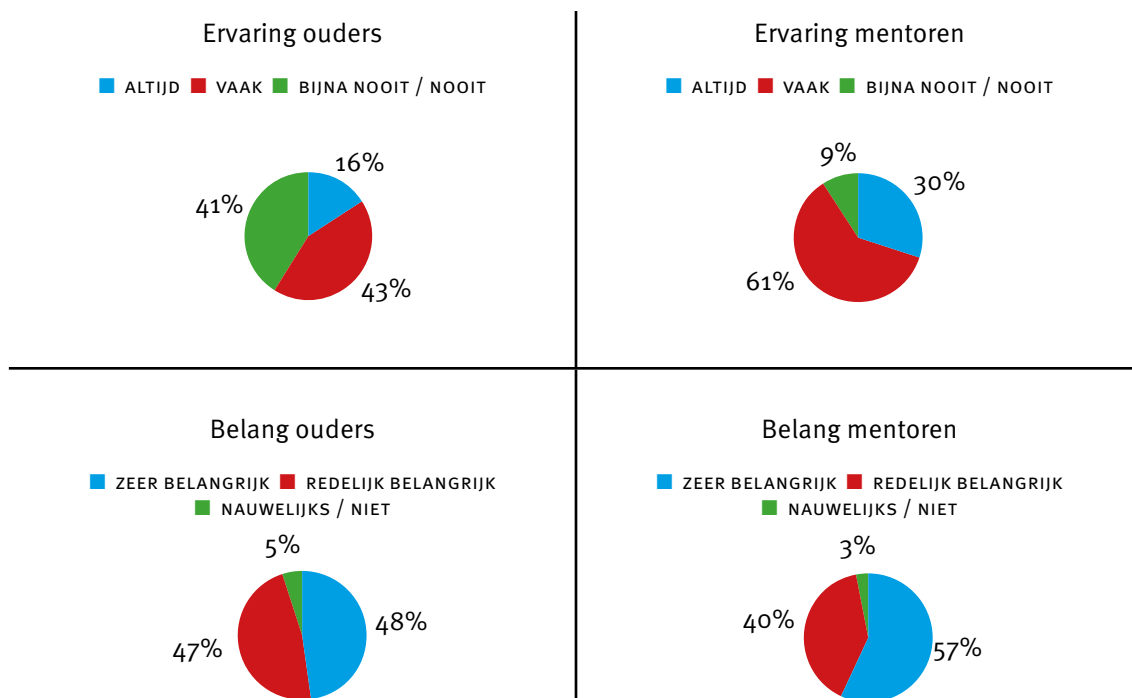
4 Het gesprek

Praktische afspraken

Ouders: Maakt de mentor met u praktische afspraken over hoe uw kind, u als ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties? Vindt u het belangrijk dat de mentor praktische afspraken maakt?

Mentoren: Maakt u praktische afspraken met ouders over hoe hun kind, de ouders en de school kunnen bijdragen aan het verbeteren van de prestaties?

Antwoorden

32

Interpretatie

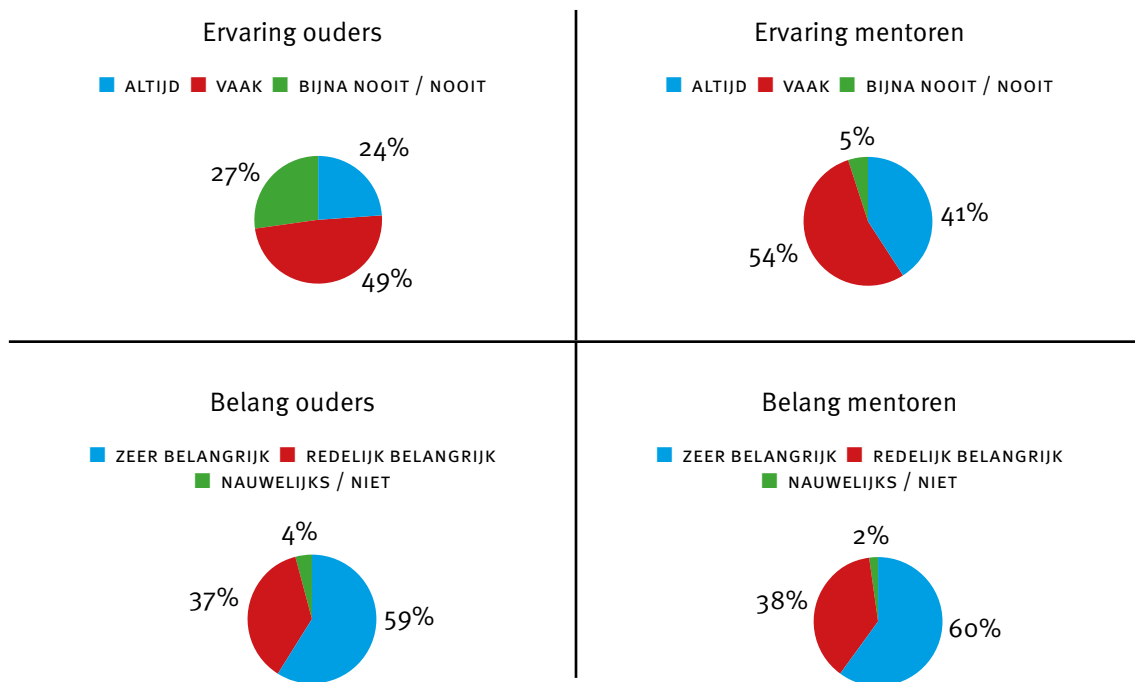
- Zowel ouders als mentoren geven aan het maken van praktische afspraken redelijk tot zeer belangrijk te vinden.
- 90% van de geeft aan vaak tot altijd praktische afspraken te maken, 41% van de ouders geeft aan dat dit bijna nooit / nooit gebeurt.

Toekomst als leidraad

Ouders: Is de toekomst van de leerling leidraad in de contactmomenten met de mentor? Vindt u het belangrijk dat de toekomst van de leerling leidraad is in de contactmomenten?

Mentoren: Is de toekomst van de leerling leidraad in de contactmomenten? Vindt u het belangrijk dat de toekomst van de leerling leidraad is in de contactmomenten met ouders?

Antwoorden

33

Interpretatie

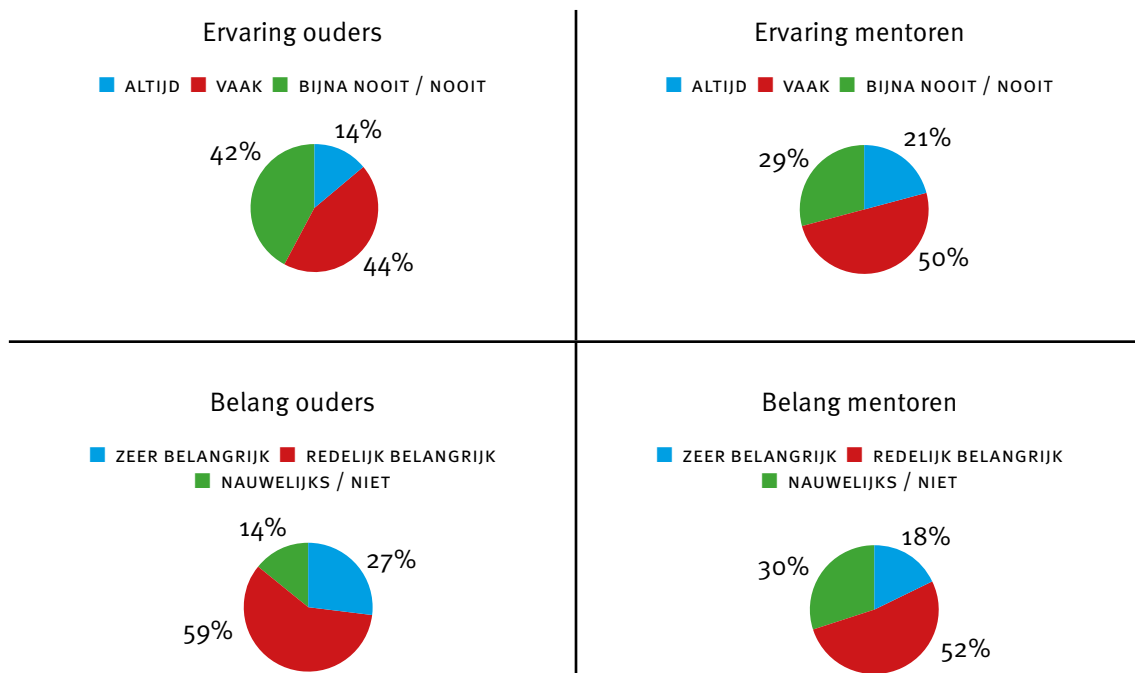
- Zowel ouders als mentoren vinden het belangrijk om de toekomst van de leerling de leidraad voor de contactmomenten te laten zijn.
- Nagenoeg alle mentoren geven ook aan dit te doen, een kwart van de ouders ervaart dat dit bijna nooit tot nooit gebeurt.

Gespreksagenda

Ouders: Is er bij contactmomenten met de mentor een duidelijke gespreksagenda? Vindt u het belangrijk dat er bij de contactmomenten met de mentor een gespreksagenda is?

Mentoren: Gebruikt u bij contactmomenten met de ouders een duidelijke gespreksagenda? Vindt u het belangrijk dat er bij de contactmomenten met de ouders een gespreksagenda is?

Antwoorden

34

Interpretatie

- 86% van de ouders geeft aan het redelijk tot zeer belangrijk te vinden om een gespreksagenda te hebben, van de mentoren geeft 70% dit aan.
- 42% van de ouders geeft aan dat er bijna nooit tot nooit een agenda is.

6.2 RESULTATEN + INTERPRETATIES OPEN OPMERKINGEN

Inleiding

Veel ouders en mentoren hebben bij de beantwoording van de vragenlijst ook gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een open opmerking te plaatsen. In deze paragraaf trekken we de belangrijkste conclusies uit die open opmerkingen. We citeren hier niet alle ouders, omdat veel opmerkingen met elkaar overeen kwamen. Iedere conclusie illustreren we derhalve met één of enkele citaten van een van de ouders/mentoren.

Ondersteunende rol ouders

- Het geven van duidelijkheid wordt als erg belangrijk gevonden om als ouders een ondersteunende rol te kunnen hebben.

'Duidelijkheid voor iedereen en niet van uit gaan dat je het als ouder/kind het wel weet.'

- Bij voorkomende situaties moet er eerder contact met ouders worden opgenomen.

35

'Gebruik mailcontacten met de mentor, desnoods een beluurtje voor vragen en of opmerkingen m.b.t. het kind c.q. les rooster lesstof.'

- Het geven van handreikingen wordt belangrijk gevonden.

'Mentoren zijn vaak niet op de hoogte wat een ouder zelf doet thuis m.b.t. hulp bij de studie van het kind. Dat zou wel beter zijn voor de totale beeldvorming.'

- Als het goed gaat is er weinig behoefte aan contact.

'De school biedt contactmomenten aan voor rapport en indien nodig. Als het goed gaat is dit voldoende. Met de profielkeuze in de derde van de havo had ik wel meer overleg willen hebben zonder dat dit een uitzondering is. B.v. een extra oudergesprek, uitleg, wat betreft noodzakelijke punten etc.. Nu blijft het bij algemene uitleg.'

Het gesprek

- De lengte en frequentie van het gesprek is vaak te beperkt.

'Aangezien er maar een paar contactmomenten per jaar gepland staan, zou het wat mij betreft 15 minuten mogen zijn. Het zijn belangrijke contactmomenten, en ik heb vaak het gevoel dat er geen tijd is voor eventuele randzaken. Het geeft waarschijnlijk iets meer rust in zo'n gesprek.'

- Professionelere houding m.b.t. voorbereiding van het mentorgesprek met ouders.

'De mentor zou zich beter voor moeten bereiden op de gesprekken. Meestal hebben wij vragen en deze blijven in het gesprek vaak onbeantwoord. We worden dan verwezen naar magister of naar informatie avonden of brieven die nog gaan komen. De betrokkenheid is dan ver te zoeken.'

- Professionelere houding m.b.t. voeren van het mentorgesprek met ouders.

'De gesprekken en uitgangspunten mogen een meer opbouwend karakter hebben. Niet verwijtend en cijfer gestuurd voor de overgang. Maar meer waar loop je tegenaan? Hoe heb je dat tot nu toe opgelost. Wat kan de school daar verder nog in betekenen.'

36

Wederkerigheid

- Een aantal mentoren belicht de rol die ze ervaren om ouders te stimuleren contact op te nemen en geven een inkijkje in hoe ze dat proberen te bewerkstelligen:

'Ouders moeten weten dat ze altijd contact kunnen opnemen met de mentor voor vragen. Wij als mentoren moeten ouders ook op de hoogte houden van ontwikkelingen van hun kind. Wanneer er een duidelijke wisselwerking is aan informatie dan werkt dat naar mijn idee ook het beste.'

- Veel ouders geven aan de 10-minuten gesprekken te kort te vinden om tot een goed contact te komen.

'Aangezien er maar een paar contactmomenten per jaar gepland staan, zou het wat mij betreft 15 minuten mogen zijn. Het zijn belangrijke contactmomenten, en ik heb vaak het gevoel dat er geen tijd is voor eventuele randzaken, het geeft waarschijnlijk iets meer rust in zo een gesprek.'

- Aantal ouders geven aan het op prijs te stellen om meer inzicht te krijgen over zaken die op school spelen.

'Ik vind het belangrijk als er op school iets gebeurt bv om de een of andere reden wordt mijn kind uit de les gestuurd dat ik als ouder daar van op de hoogte wordt gebracht. De mentoren vragen aan de ouders contact

met school te houden, maar anders om is er weinig tot geen contact. Er is alleen contact tijdens het 10 minuten gesprek.'

'Ik zou graag meer contact hebben over als er dingen op school gebeuren zoals oa pesten van een kind dat je als ouder beter op de hoogte wordt gehouden van de voortgang over wat er ondernomen wordt en hoe het met je kind gaat.'

- Ouders van leerlingen waarmee het goed gaat, en die daarom weinig contact hebben met de school, reageren daar wisselend op. Sommige ouders vinden dat prima, terwijl anderen aangeven het toch belangrijk vinden contact te houden.

'Onze dochter doet het erg goed op school, echt reden voor 10 min. gesprek was er niet echt en dat liet de mentor ook duidelijk merken, waarom zijn jullie hier! Dan vind ik toch vreemd, je wilt toch verbinding met school houden en horen hoe het gaat, de mentor heeft toch wel iets te vertellen! met als gevolg dat we nu niet meer gaan en de afstand voor ouders met school groter wordt.'

'Dit jaar en vorig jaar hebben we geen gebruik gemaakt van het 10 minutengesprek met de mentor. De mentor houdt wel een gesprekje met onze dochter. Volgens ons is dit voldoende.'

'Een goed rapport wil niet zeggen, dat het goed gaat met een kind! Voorheen werd er nog gevraagd, of je toch een gesprek op prijs stelt, zelfs dat is er niet eens meer. Echt een zwaar minpunt!'

37

- Ouders wisselen in hun opmerkingen over hoe goed mentoren op de hoogte zijn van de ontwikkeling en thuissituatie van het kind. De meeste ouders benoemen dat hun tevredenheid kan wisselen naar gelang de mentor wisselt, ze ervaren de kwaliteit.

'Ik vind dat de mentor niet volledig op de hoogte is van de ontwikkeling van de leerling op sociaal gebied, cognitief gebied en hulp gebied. De betrokkenheid vanuit school naar het kind(achtergrond, cognitieve geschiedenis)/de thuissituatie laat te wensen over. Voor mij geldt dat de driehoek ouder-kind-school niet sterk genoeg samenwerkt om het kind zo goed mogelijk te helpen bij de ontwikkeling naar volwassenheid. Ik vind de school daarin vrij passief. Wanneer ik als ouder niet met vragen of acties kom, wordt er ook niet naar mijn kind omgekeken.'

'Tot nu toe hebben wij 1 ouder gesprek gehad samen met onze zoon. Dit was een goed gesprek en de mentor kende onze zoon goed. Gezien zijn niveau zou ik de oudergesprekken wel wat vaker willen. Mentor van onze zoon staat erg open voor gesprek en als we mailen worden we ook serieus te woord gestaan.'

7 DE WEG NAAR HET EINDPRODUCT

Op bepaalde onderdelen zijn er significante verschillen te zien tussen wat de mentoren belangrijk vinden en wat ze daadwerkelijk in gedrag tijdens de oudercontacten laten zien. Ook zien we een verschil tussen wat ouders wenselijk vinden en wat ouders daadwerkelijk ervaren in de oudercontacten. Tenslotte zien we op een aantal onderdelen dat ouders in hoge mate het gedrag niet terug zien dat mentoren denken te laten zien.

Hoewel je het bovenstaande uit de gesloten vragen/antwoorden kunt concluderen, is het niet vast te stellen wat de oorzaak van die discrepantie is. Gaat het om tijdgebrek? Is men bang om bepaalde (thuis)onderwerpen bespreekbaar te maken? Wil men niet in elkaars domein komen? Ontbreekt een duidelijk format voor de '10-minuten-gesprekken'? De open opmerkingen geven enig antwoord op deze vragen. Tegelijkertijd is er in het onderzoek ook niet naar oorzaken gevraagd, maar slechts naar wenselijkheid en daadwerkelijke uitvoering.

Dat heeft ons ertoe gebracht dat we dus ook niet met een lijst van aanbevelingen c.q. oplossingen kunnen komen om de oorzaken voor deze discrepantie weg te nemen. Wel kunnen we de discrepantie laten zien en bespreekbaar maken en (aankomende) mentoren in dialoog zelf naar oorzaken en derhalve verbetering laten zoeken.

38

Het bovenstaande heeft er toe geleid dat we een eindproduct willen dat gebruikt kan worden in een bijeenkomst van (aankomende) mentoren. Dat eindproduct dient de volgende onderdelen te bevatten:

- 1 Terugkoppeling van de onderzoeksresultaten + belangrijkste conclusies in een animatie.
- 2 Intervisievorm om met elkaar te zoeken naar oorzaken en herkenbaarheid.
- 3 Samen oplossingen tot verbetering formuleren en actiepunten voor de eerstvolgende 10-minuten-gesprekken.
- 4 Werkvorm om de geformuleerde oplossingen vervolgens in tweetallen uit te proberen.
- 5 Oplossingen daadwerkelijk uitproberen in de eerstvolgende 10-minuten-gesprekken en nadien evalueren in een volgende teambijeenkomst.

8 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Ouderbetrokkenheid 3.0 – *Van informeren naar samenwerken* – Peter de Vries (uitgeverij CPS, juni 2013)

Een kwestie van vertrouwen – Mariëtte Lusse (uitgeverij Rotterdam University Press, december 2013)

Samen werken aan schoolsucces – Mariëtte Lusse (uitgeverij Coutinho, 2014)

Monitor ouderbetrokkenheid in het po, vo en mbo (OC&W, Rotterdam 2012)

Pedagogische Tact – Luc Stevens en Geert Bors (uitgeverij Garant, januari 2013)

Gereedchapskist voor beter samenwerken met ouders – Hogeschool Rotterdam

Gereedchapskist checklist oudercontact – Hogeschool Rotterdam

De 8 beste tips voor oudercommunicatie – Eddy Denessen – Radboud University Nijmegen

Publicaties op www.nivoz.nl

Publicaties op www.hetkind.org

9 EPILOOG

De deelname aan de leergemeenschap van de AOS Noordoost Brabant was een leerzaam, zinvol en soms ook taai traject. Binnen het domein ‘Pedagogisch klimaat’ lag er voor ons de opdracht om te focussen op de onderdelen ‘Ouderbetrokkenheid’ en ‘Pesten’.

Vele sessies zijn er besteed om te komen tot een definiëring van het begrip ‘Pedagogisch klimaat’. Kiezen we voor het macroniveau (beleidsmatige kant) of juist voor het microniveau (de klas of groep); Kiezen we voor de ervaren leerkracht of juist voor de leraar in opleiding. En dan nog: Nage-noeg alles wat je doet in een school gaat over het Pedagogisch Klimaat. Hoe ga je met je leerlingen om? Hoe gaan we als personeel met elkaar om? Hoe gaan we met ouders om?

Het leverde interessante discussies op, met name ook omdat de leergemeenschap bestond uit een heterogene groepen van ervaren en beginnende docenten en lerarenopleiders. Vanaf het moment dat we de groep hebben gesplitst in twee leergemeenschappen die ieder hun eigen deelonderwerpen aanpakken, hebben we nadrukkelijker kunnen focussen. Belangrijk daarbij was het dat we ons vooral zijn gaan richten op het microniveau en op een praktisch eindproduct waar anderen hun voordeel mee kunnen doen.

40 Dat eindproduct is er uiteindelijk gekomen. Voor onze deelgroep is naast dat eindproduct het verantwoordingsdocument wellicht een even zo belangrijk eindproduct geworden. Enerzijds omdat het voor nog op te starten leergemeenschappen een aardig document kan zijn om van te leren. Anderzijds omdat met name het grootschalige onderzoek interessante literatuur is.

10 HET EINDPRODUCT

Op de volgende pagina's is het eindproduct integraal opgenomen.

INTERVISIE BIJEEENKOMST TIEN-MINUTEN GESPREKKEN

43

EEN PRODUCT VAN DE LEERGEMEENSCHAP
PEDAGOGISCH KLIMAAT
SUBGROEP OUDERBETROKKENHEID

HANDLEIDING INTERVISIEBIJeenKOMST 'TIENMINUTENGESPREKKEN'

In dit boekje tref je een uitgewerkte opzet aan voor een intervisiebijeenkomst voor (beginnende) mentoren/docenten of mentoren/docenten in opleiding rond het thema school-ouder-gesprekken. Deze opzet is één van de opbrengsten van de leergemeenschap Pedagogisch Klimaat, subgroep 'ouderbetrokkenheid' van de Academische Opleidingschool Brabant Noordoost. Binnen deze leergemeenschap hebben wij onderzoek gedaan naar de invloed die de mentor/leerkracht heeft op het onderwijsondersteunend gedrag van ouders in de thuissituatie. Ook is er onderzocht in welke mate ouders dan wel mentoren het belangrijk vinden dat de mentor de thuissituatie kent en daar invloed op kan uitoefenen. De volledige opzet, vragenlijsten en uitwerkingen van het onderzoek zijn terug te vinden in het 'Verantwoordingsdocument'.

De uitgewerkte intervisieopzet duurt ongeveer 1 tot 1 ½ uur en kan natuurlijk aangepast, uitgebreid of verkort worden op basis van de ervaringen van de groep. In principe is de bijeenkomst opgezet voor een team van (beginnende) mentoren. Er is bij de bijeenkomst uitgegaan van het 'fenomeen tien-minuten-gesprekken'. Een contactvorm die (in allerlei variaties) op veel scholen bestaat. Tijdens het werken in de leergemeenschap is het product in een aantal teams van de AOS Brabant N-O uitgetest.

44

Benodigdheden:

- deze handleiding;
- de bijgevoegde kaartjes voor de oefengesprekken;
- flipovers + stiften of een digitale variant;
- een grote ruimte waar ook in kleine groepjes c.q. duo's geoefend kan worden.

Johan van Hoof

Lieke Jager

Clemens Geenen

INTRODUCTIE DOOR BEGELEIDER (5 MINUTEN)

Uit onderzoek blijkt dat de kans op een succesvol verloop van de schoolloopbaan van een kind aanmerkelijk vergroot wordt als er thuis sprake is van onderwijsondersteunend gedrag. Onderwijs- ondersteunend gedrag kan natuurlijk bestaan uit het begeleiden van kinderen bij het maken van huiswerk of het overhoren voor een toets. Veel belangrijker nog blijkt het vertrouwen dat ouders hebben in de mogelijkheden van hun kinderen en de manier waarop ouders dit vertrouwen communiceren.

Andere succesfactoren zijn:

- een autoratieve opvoedstijl: zowel warmte als grenzen stellen en het bieden van bekrachtiging bij goed gedrag, bemoediging, voorbeeldgedrag en instructie;
- thuis praten over aan school gerelateerde zaken, omdat ouders hiermee laten blijken dat de schoolloopbaan van het kind belangrijk is;
- op een positieve manier de autonomie van kinderen stimuleren.

Op veel scholen is het 10-minuten-gesprek het belangrijkste contactmoment tussen school-ouders-leerling. Het is dus een van de geringe momenten in het jaar waarin je ouders kunt bevragen op en ondersteunen bij het onderwijsondersteunend gedrag in de thuissituatie.

45

Onderzoek:

In een grootscheeps onderzoek op onze AOS-scholen hebben we ouders en mentoren bevestigd in hoeverre bovenstaand thema in die gesprekken ter sprake komt en hoe belangrijk men het vindt dat dit thema ter sprake komt. De belangrijkste resultaten/conclusies zijn te zien in een korte animatie.

Filmpje (4 minuten):

Het filmpje is via onderstaande link te vinden:

<https://www.powtoon.com/online-presentation/f2k1zUkr97R/ouderbetrokkenheidaosnb/>

Dialoog (20 minuten):

Ga (naar aanleiding van bovenstaande inleiding en de resultaten uit het filmpje) in kleine groepjes met elkaar in gesprek en probeer kort (op flappen) een antwoord te formuleren op onderstaande vragen:

- 1 Wat zijn belemmerende en helpende factoren om een goed beeld te krijgen van de thuissituatie van ouders.
- 2 Wat zijn zaken die je mee kunt nemen uit de helpende factoren en wat zijn oplossingen voor de belemmerende factoren?
- 3 Noteer enkele tips die uit het onderzoek naar voren komen in combinatie met de eigen oplossingen (hieronder enkele voorbeelden):
 - Werk aan de hand van een agenda.
 - Ben goed voorbereid op het gesprek.
 - Neem het perspectief van de ouders in.
- 4 Hoe kun je het perspectief van ouders innemen?
- 5 Welke houding/hulpvragen helpen daarbij?

Plenair (10 minuten)

- 46 Een korte terugkoppeling vanuit de verschillende groepen, met name gericht op de tips en helpende factoren.

Oefenen (15 minuten)

Ga in tweetallen (ouder-mentor) of drietallen (ouder-leerling-mentor) oefenen aan de hand van een aantal korte gespreksonderwerpen die ingaan op de ondersteunende rol van ouders en waarbij de mentor vooral wordt uitgedaagd om het perspectief van de ouder/leerling in te nemen. (Ieder gesprek mag maximaal 5 minuten duren).

Gebruik daarvoor steeds de bijpassende kaarten, waarbij één persoon (de mentor) de mentorkaart leest en één persoon (de ouder) een van de bijbehorende ouderkaarten, eventueel kun je het oefengesprek uitbreiden door er een leerlingrol aan toe te voegen. Probeer het gesprek realistisch te voeren.

Vraag één van de collega's om als observator toe te kijken, zodat hij of zij daarna feedback kan geven.

Evaluatie (15 minuten)

Spreek de oefengesprekjes kort plenair na. Gebruik eventueel onderstaande hulpvragen daarbij:

Bij de mentoren:

- 1 Waar was het moeilijk/makkelijk om het perspectief van ouders in te nemen?
- 2 Wat heb je anders gedaan, dan je normaal zou doen?
- 3 Waar heb je bewust angst, cynisme of een oordeel aan de kant geschoven?
- 4 Wat heb je als belemmerende factor(en) ervaren?
- 5 Wat heb je als helpende factor(en) ervaren?
- 6 Wat ga je de volgende keer anders doen?

Bij de ouders:

- 1 Waar voelde je je gesteund door de mentor?
- 2 Waar vond je de vraagstelling van de mentor belemmerend?
- 3 Waar vond je de vraagstelling van de mentor helpend?
- 4 Waar merkte je dat de mentor jouw perspectief in nam?

Rollen: 1^e set

Mentor:

Jij wilt de thuis (studeer) situatie van je leerling te weten komen in het gesprek met de ouder(s).

Ouder:

Jij wilt niet alles blootgeven over de thuissituatie, want je ligt momenteel in een echtscheiding.

Ouder:

Jullie werken allebei fulltime, maar willen niet als de ouders overkomen die niet betrokken zouden zijn. Het liefst wil je dat de school in bijles, ondersteuning en dergelijke je kind volledig begeleidt.

Ouder:

Je kind komt thuis niet aan schoolwerk toe omdat hij een stevige bijdrage moet leveren in het huishouden. Je wilt dit niet met de school delen.

Ouder:

Je wilt je kind thuis graag ondersteunen, maar kunt het intellectueel gewoon niet. Tegelijkertijd schaam je je om hulp aan de school te vragen..

Ouder:

Jullie eten van de voedselbank en wonen in een klein huurappartement. Je hebt thuis niet de middelen (computer, eigen kamer, e.d.) om je kind voldoende te ondersteunen, maar schaamt je daar voor.

Rollen: 2^e set

Mentor:

Het gaat niet goed met de schoolprestaties / gedrag van je leerling en je wil met ouders bespreken hoe je samen daarin op kunt trekken om die prestaties/gedrag te verbeteren.

Ouder:

Jullie werken allebei fulltime, maar wil niet als de ouder overkomen die niet betrokken zou zijn. Het liefst wil je dat de school in bijles, ondersteuning en dergelijke je kind volledig begeleidt.

Ouder:

Je wil niet horen/weten dat het slecht gaat met je kind op school en probeert dat dus te verbloemen. Je denkt dat het wel goed komt (we zijn allemaal ooit jong geweest).

Ouder:

Je vindt dat de schoolprestaties/gedrag tegenvallen om dat de school te weinig biedt (zwakke leraren, veel lesuitval, te veel druktemakers in de klas).

Ouder:

Je vindt dat de school te weinig uitdaging biedt en bent er van overtuigd dat je kind daardoor gaat onderpresteren.

Ouder:

Je weet dat je kind stevig pubert en moet thuis ook alle zeilen bijzetten om het gedrag te reguleren. Je wilt echter niet dat men denkt dat jullie slechte opvoeders zijn.

Eventuele leerlingenrollen:

Eventueel kan het gesprek uitgebreid worden met een leerling. Hieronder enkele suggesties voor de leerlingenrol.

Leerling:

Je wilt liever niet dat de mentor veel over je thuissituatie weet en probeert het gesprek steeds over school te laten gaan.

Leerling:

Thuis klaag je nogal eens over school, maar je wilt niet dat je ouders te negatief overkomen.

Leerling:

Je regelt je zaakjes het liefst zelf en wil niet dat je ouders zich al te veel met jou en je school bemoeien.

Leerling:

Je schaamt je een beetje voor je ouders. Omdat ze nogal ... (bemoeierig, dom, arm, gescheiden, etc.) zijn. **Je kunt de situatie zelf kiezen afhankelijk van het soort gesprek.*

GEREEDSCHAPSKIST

voor beter samenwerken met ouders

Gereedschap
het Kennismakingsgesprek

Kenniscentrum
Talentontwikkeling

Gereedschap: het kennismakingsgesprek

Wat

Een individueel gesprek, vroeg in het schooljaar, om kennis te maken met de ouders van elk kind in de klas en zo de basis te leggen voor de wederkerige relatie tussen leraar en ouder.

Waarom

Kennismaken met ouders zorgt dat ouders en leraren meer beeld hebben van elkaar en dat zij het kind beter kunnen begeleiden. Het voorkomt dat school en ouders elkaar pas spreken als er slecht nieuws is.

Kijk op
hr.nl/gereedschapskist

Hoe

Bespreekpunten

Bedenk als team wat de belangrijkste bespreekpunten zijn. Dit verschilt per leerjaar.

Hou ruimte voor wat ouders in willen brengen en bewaak de balans: te weinig bespreekpunten maken het gesprek ongegericht, te veel leidt tot een afvinklijstje.

Bespreekpunten kunnen zijn:

- ▶ de achtergrond en ontwikkeling van het kind (thuis, op school en buitenschools)
- ▶ de verwachtingen van ouders, leraar en leerling
- ▶ de interesses en talenten van de leerling
- ▶ de afstemming van de begeleiding thuis en op school
- ▶ de manier waarop leraar en ouder contact zullen onderhouden (ook bij gescheiden ouders)
- ▶ de rol van de leerling in dit contact

Gespreksvoering

Het gesprek legt de basis voor de samenwerking. Van belang is daarom dat:

- ▶ de toon en boodschap van school positief is, zodat ouders het als kennismaken ervaren en niet als controle
- ▶ de ouders van alle leerlingen uitgenodigd worden, ook als er niets aan de hand is
- ▶ de leerling aanwezig is, zodat zijn of haar perspectief niet ontbreekt
- ▶ er sprake is van een uitwisseling waarbij leraar, ouder en leerling aan het woord komen

Vorbereiding

- ▶ bespreek met het team de gespreksagenda en oefen het driegesprek
- ▶ nodig ouders bijtijds uit en organiseer hun ontvangst in de school

Variatie

Huisbezoek

Kennismaken kan ook bij ouders thuis. Het voordeel is dat ouders op eigen terrein zijn en het bezoek als positieve aandacht ervaren en dat de leraar meer beeld krijgt van de achtergrond van de leerling. Het nadeel is dat het meer tijd kost, dat niet alle leraren zich hiermee op hun gemak voelen en dat sommige ouders bang zijn voor controle op de verzorging en opvoeding.

Begeleiding bij taal

Het kennismakingsgesprek kan zicht geven op de bijdrage die ouders kunnen leveren aan de ontwikkeling van hun kind, bijvoorbeeld op de begeleiding van taalontwikkeling (onderbouw basisonderwijs). Observeer de ouder-kind interactie en vraag ouders (voorzichtig) naar hun eigen opleiding en schoolervaringen. Bespreek hoe je met ouders samen wilt werken aan taal (bijvoorbeeld een wekelijkse inloop) en waarmee je de ouder wellicht kan ondersteunen.

Kennismaken in het sociale domein

Niet alleen op school is een vroegtijdige kennismaking van belang, maar ook in de kinderopvang en buitenschoolse opvang en bijvoorbeeld bij sport- en culturele activiteiten (muziek, dans, weekendschool) waar een kind aan deel neemt. Heb ook hier aandacht voor de interesses en kwaliteiten van het kind, bespreek de wederzijdse verwachtingen (voorstellingen en wedstrijden bezoeken, thuis interesse tonen, sportkleden wassen, rijden en dergelijke) en spreek af hoe er contact onderhouden zal worden.

Verantwoording

Het kennismakingsgesprek is in afgerond promotieonderzoek ontwikkeld door Mariëtte Lusse, lector Ouders in Rotterdam Zuid, Hogeschool Rotterdam. De taalvariant is een lopend promotieonderzoek ontwikkeld door Martine van der Pluijm, promovenda Thuis in taal, Hogeschool Rotterdam.

Het kennismakingsgesprek is onderzocht op 8 scholen voor voortgezet onderwijs (inclusief praktijk- en cluster-4 scholen) in Rotterdam Zuid. 97% van de ouders kwam naar het kennismakingsgesprek. Deze ouders waren meer tevreden over de samenwerking met en de informatie van school dan ouders die een regulier rapportgesprek bijwoonden.

Meer lezen?

Een kennismakingsgesprek (thuis of op school) (een handreiking voor het basisonderwijs en de pabo).

Samen werken aan schoolsucces (een handreiking voor vo, mbo en lerarenopleiding, uitgave Coutinho).

Een kwestie van vertrouwen (proefschrift).

Succesfactoren kennismakingsgesprek

Succesfactoren om **CONTACT** te leggen met ouders

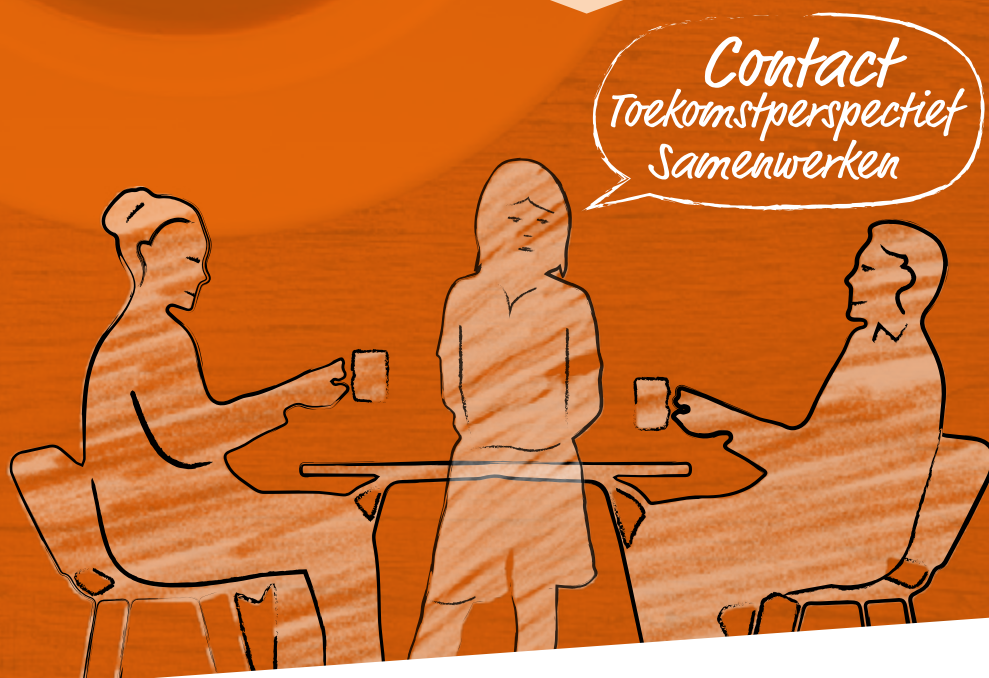
- 1 ✓ zorg voor vroegtijdig en positief contact
- 2 ✓ krijg een beeld van het leven van het kind thuis, op school en buiten school
- 3 ✓ maak kennis met een ouder (en/of andere verzorger) van elk kind onder jouw verantwoordelijkheid

Succesfactoren voor **SAMENWERKING** met ouders

- 4 ✓ nodig het kind/de jongere uit in het gesprek en denk na over de rol die het daarin heeft
- 5 ✓ wissel informatie uit en zorg daarbij dat iedereen aan het woord komt
- 6 ✓ heb aandacht voor hoe de ouder het kind ziet en bijdraagt aan de ontwikkeling van zijn of haar kind
- 7 ✓ heb aandacht voor wat het kind/de jongere leuk vindt en goed kan

Succesfactoren voor samenwerken aan het **TOEKOMSPERSPECTIEF** van het kind

- 8 ✓ bespreek de hobby's, interesses, talenten en lidmaatschappen van het kind/de jongere
- 9 ✓ maak afspraken over hoe het contact met de ouders onderhouden zal worden
- 10 ✓ bespreek teleurstellingen uit het verleden en buig deze om in perspectief voor de toekomst

hr.nl/gereedchapskist

De gereedchapskist bevat onderbouwde en beproefde werkwijzen voor beter samenwerken met ouders. Deze zijn samen met de praktijk ontwikkeld vanuit het lectoraat Ouders in Rotterdam Zuid van Hogeschool Rotterdam. De onderzoeksgroep is ingebed bij Kenniscentrum Talentontwikkeling en Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI) van Hogeschool Rotterdam en werkt samen met vele partners in en buiten Rotterdam.

Gereedschap: checklist Oudercontact

Wat

Met deze checklist brengt de leraar in beeld hoe het gesteld is met (de kwaliteit van) het contact met de ouders. De leraar noteert van elke leerling in de klas in welke mate hij/zij de ouder kent, op de hoogte is van de achtergrond van de leerling en samenwerkt met de ouders in de begeleiding van het kind. De checklist is een hulpmiddel bij het leggen en versterken van de relatie met alle ouders en het bevorderen van een positieve, respectvolle samenwerking.

Waarom

Als een leraar van elk kind in beeld brengt hoe goed hij bekend is met de ouders van het kind, wordt ook duidelijk met welke ouders de relatie meer aandacht behoeft. Dit stimuleert een goede samenwerking met alle ouders en niet alleen met ouders van leerlingen waar iets mee aan de hand is of met ouders die geen moeite hebben om contact op te nemen.

Hoe

Opbouw checklist

De lijst bestaat uit onderwerpen die de leraar voor elke leerling afzonderlijk invult. Een lijst in Excel werkt het makkelijkst. Het betreft de volgende onderwerpen:

Contact

- van deze leerling was een ouder aanwezig bij het rapportgesprek en bij de collectieve ouderavond

Samenwerking

- de ouder van deze leerling neemt makkelijk contact met mij op
- met de ouder van deze leerling neem ik makkelijk contact op en werk ik goed samen in de begeleiding van het kind

Achtergrond van de leerling

- van deze leerling heb ik zicht op de gezinsachtergrond

- van deze leerling heb ik vertrouwen dat de ouder het kind thuis een leerrijke omgeving en goede begeleiding kan bieden
- van deze leerling weet ik welke andere volwassene een rol speelt in de begeleiding (broer, tante, oma etc.) en heb ik zo nodig contact met deze persoon

Bijhouden van en werken met de lijst

Het is goed om voor de herfstvakantie deze lijst voor alle leerlingen in te vullen. Bedenk per kind welke verdieping in het contact of de samenwerking met ouders wenselijk is en welke concrete stappen je daarin gaat zetten. Vul de lijst na de kerstvakantie nogmaals in en constateer of de scores van elk kind hoger zijn komen te liggen. Bekijk op basis daarvan welke extra actie wenselijk is.

Op www.hr.nl/gereedschapskist staat een voorbeeld van een checklist.

Vorbereiding

- › bediscussieer wat je in het team verstaat onder 'goed samen werken met ouders', 'een leerrijke omgeving' en een 'goede begeleiding door ouders'. Welke zicht op de achtergrond van een leerling draagt bij een betere samenwerking met ouders in de begeleiding van de leerling?
- › stel met het team vast hoe de lijst er uit moet zien en hoe ermee gewerkt gaat worden
- › bedenk hoe het team collega's kan ondersteunen die moeite hebben om een relatie met alle ouders op te bouwen

Oudercontact in het sociale domein

Niet alleen op school is contact met alle ouders en bekendheid met de achtergrond van alle kinderen in de groep van belang, maar ook in de kinderopvang, buitenschoolse opvang, bij sport- en culturele activiteiten (muziek-, dans-, weekendschool). De lijst zal wel naar de specifieke situatie aangepast moeten worden, denk bijvoorbeeld aan onderwerpen als:

- › van welk kind biedt de ouder het kind ondersteuning om aan de activiteit deel te nemen (halen, brengen, kleding wassen, materiaal verzorgen en dergelijke)
- › van welk kind tonen ouders (of andere belangrijke volwassenen rond het kind) interesse in wedstrijden en uitvoeringen
- › van welk kind is er contact met de ouders over de ontwikkeling van het kind
- › van welk kind is de ouder steunend naar de vereniging om de activiteiten mogelijk te maken (rijden, wassen, kantine etc.)

Ook hier is goed om per kind te kijken hoe het contact versterkt kan worden en wat ouders nodig hebben om hun kind eventueel meer te steunen. Stel eerst vast welk minimaal contact gewenst is met ouders in het belang van de ontwikkeling van het kind en hoe dat te bevorderen is.

Verantwoording

De checklist oudercontact is een variatie op de klassenlijst die is ontwikkeld door Mariëtte Lusse (lector) en Luuk van Schie (onderzoeker), lectoraat Ouders in Rotterdam Zuid, Hogeschool Rotterdam. De klassenlijst is als onderzoeksinstrument gebruikt bij 'impuls ouderbetrokkenheid'. In dit project biedt CPS ouderbetrokkenheid 3.0 aan en Sezer voor diversiteit een oudercursus. De klassenlijsten zijn gebruikt op aan vijf basisscholen en een school voor voortgezet onderwijs in Rotterdam Zuid.

De uitkomsten van de klassenlijsten laten een groot verschil tussen de leraren zien in de mate waarin zij zicht hebben op de achtergrond van de leerling en contact hebben met de ouders. De eindrapportage van deze 'impuls ouderbetrokkenheid' verschijnt begin 2017. In het sociale domein is nog geen ervaring opgedaan met het werken met de checklist.

Meer lezen?

Leraren en ouderbetrokkenheid een review van de Radbouduniversiteit over het belang van een positieve attitude naar ouders laten zien. Juist ook als dit ouders met een andere achtergrond dan zichzelf betreft. Leraren helpen de drempel naar school verlagen als zij rekening houden met de achtergrond van ouders en een uitnodigende houding hebben.

Succesfactoren

checklist oudercontact

Succesfactoren om CONTACT te leggen met ouders

- 1 ✓ bedenk wat ouders met wie beperkt contact is nodig hebben om zich welkom te voelen
- 2 ✓ krijg een beeld van de achtergrond van elke leerling
- 3 ✓ breng van alle leerlingen in beeld in hoeverre je de ouders (en/of een andere belangrijke volwassene) kent en zet per leerling een verbeterstap in de samenwerking

Succesfactoren voor SAMENWERKING met ouders

- 4 ✓ bedenk hoe de leerling kan bijdragen aan het tot stand komen of verdiepen van het contact met de ouders
- 5 ✓ benut het kennismakingsgesprek en informeel contact om ouders aan het woord te laten over de achtergrond van en begeleiding in het gezin
- 6 ✓ leer de achtergrond van de leerling goed kennen, dat maakt het makkelijker om het gesprek tussen leerling en ouders thuis te bevorderen
- 7 ✓ benader ouders positief en waardeer elke bijdrage die zij leveren

succesfactoren voor samenwerken aan het TOEKOMSPERSPECTIEF van het kind

- 8 ✓ breng per kind in beeld hoe ouders hun kind zien en hoe zij hun kind begeleiden
- 9 ✓ spreek met een ouder van elk kind af hoe het contact onderhouden gaat worden
- 10 ✓ benut teleurstellende ervaringen om te bedenken hoe ouders wel benaderd kunnen worden

58

Contact
Toekomstperspectief
Samenwerken

hr.nl/gereedchapskist

De gereedchapskist bevat onderbouwde en beproefde werkwijzen voor beter samenwerken met ouders. Deze zijn samen met de praktijk ontwikkeld vanuit het lectoraat Ouders in Rotterdam Zuid van Hogeschool Rotterdam. De onderzoeksgroep is ingebed bij Kenniscentrum Talentontwikkeling en Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI) van Hogeschool Rotterdam en werkt samen met vele partners in en buiten Rotterdam.

DE 8 BESTE TIPS VOOR OUDERCOMMUNICATIE

1 NEEM ELKE OUDER SERIEUS.

Erken de betrokkenheid van alle ouders (praat niet over veel of weinig betrokken ouders). Probeer zoveel mogelijk snelle oordelen over ouders te voorkomen.

2 SPREEK WEDERZIJDSE VERWACHTINGEN ZO VROEG MOGELIJK UIT.

Maak duidelijk wat de school van ouders verwacht en vraag wat de ouders van de school verwachten.

3 INVESTEER IN TWEERICHTINGSVERKEER.

Communicatie is niet alleen informeren, maar ook vragen stellen, dus zorg voor interactie, dialoog en uitwisseling van informatie. Kennis van de thuissituatie van leerlingen helpt leraren om adaptief onderwijs te geven.

4 HELP LEERKRACHTEN THUSBETROKKENHEID VAN OUDERS STIMULEREN

Van alle vormen van betrokkenheid heeft de betrokkenheid thuis (interesse tonen, praten over school) de sterkste relatie met de leerprestaties van leerlingen. Investeer in de competenties van leraren om ouders uit te nodigen om thuis hun betrokkenheid te tonen

5 PROBEER NIET DE OUDER TE VERANDEREN, MAAR JE COMMUNICATIE.

Als communicatie niet werkt, zoek dan eerst de oplossing bij de school. Investeer in verschillende vormen om met ouders te communiceren: in formele communicatie (nieuwsberichten, informatie-avonden), maar ook in informele communicatie (gesprekjes in de gang of bij de deur, een telefoontje of sms'je).

6 BETREK ZOVEEL MOGELIJK DE LEERLING ZELF IN HET GESPREK

Betrek zoveel mogelijk de leerling zelf in het gesprek tussen school en ouders over het functioneren van de leerling. Dit heeft een positief effect op de relatie tussen leraren en ouders en op de betrokkenheid van ouders bij hun kind.

7 COMMUNICEER POSITIEVE ERVARINGEN

Neem niet alleen contact met ouders op bij problemen, maar ook bij positieve ervaringen.

8 RESPECTEER DE AUTONOMIE VAN DE LEERLING.

Te veel communicatie met ouders over leerlingen kan leerlingen het gevoel geven dat ze te sterk worden gecontroleerd.

